”Η ελπίδα βρίσκεται στην ποίηση” – Συνέντευξη Σάββας Στρούμπος

Ο Σκηνοθέτης Σάββας Στρούμπος μιλά αποκλειστικά στην ΔΦ και στον Χρήστο Τσούτση για την παράσταση Ιφιγένεια η εν Αυλίδι, το θέατρο, τον πόλεμο και την εποχή που διανύουμε.

Χρήστος Τσούτσης,
29 Αυγούστου 2026

1-Η «Ιφιγένεια η εν Αυλίδι» του Ευριπίδη μιλά για έναν πόλεμο που γεννά μια ακραία πράξη ανθρωποθυσίας. Τι σας οδήγησε σήμερα να επιστρέψετε σε αυτό το έργο και να αναμετρηθείτε σκηνικά με το παράλογο της βίας και της θυσίας;

Η φύση της εποχής μας και η προσπάθεια μου να την αντιληφθώ βαθύτερα μέσω της τέχνης του θεάτρου. Ενδεχομένως να μπορούμε να αναλύσουμε πολιτικά το ένα ή το άλλο ζήτημα. Είναι, βέβαια, σημαντικό. Σε ότι με αφορά, μαζί με τη δυνατότητα της ανάλυσης, με ενδιαφέρει να καλλιεργώ την αίσθηση της πρωτογενούς αντίδρασης σε ένα συνταρακτικό ή και σπαρακτικό βίωμα. Ίσως αυτή τη στιγμή να μην είμαστε εντός του πεδίου της μάχης ή εντός μιας εκτυλισσόμενης γενοκτονίας, όμως δεν είμαστε και ακριβώς απ’ έξω. Δεν είναι δυνατόν να είσαι άνθρωπος και να μη σε αφορά κάτι που γίνεται δίπλα σου ή ακόμα και στην άλλη γωνιά του πλανήτη. Με αυτές και άλλες παρόμοιες σκέψεις σαν οδοδείκτη μπήκαμε στη διαδικασία δημιουργίας αυτής της παράστασης.

2-Αναφέρεστε στην «άνευ όρων και ορίων πνευματική εξέγερση» απέναντι στην αιματοχυσία. Πώς μεταφράζεται αυτή η εξέγερση στη

σκηνική γλώσσα της παράστασης; Υπάρχουν όρια στο τι μπορεί ή οφείλει να τολμήσει ένας καλλιτέχνης όταν μιλά για τον πόλεμο;

Ο Ευριπίδης γράφει στην αιχμή του χρόνου ενός κόσμου που φτάνει στα ιστορικά του όρια. Γι' αυτό η προσέγγιση προς το υλικό του είναι ταυτόχρονα αγωνιώδης και ποιητική, παθιασμένη και κριτική, σπαρακτική και σαρκαστική. Ακολουθώντας αυτές τις διαδρομές προσπαθούμε να διαμορφώσουμε τη σκηνική γλώσσα της παράστασης μας, μέσα σε έναν κόσμο που επίσης φτάνει, αν δεν έχει ξεπεράσει, τα ιστορικά του όρια.

Δεν είναι τυχαίο που από τα έπη και τις τραγωδίες ως τη σύγχρονη τέχνη δεν έχει πάψει να μας απασχολεί. Η αναμέτρηση με κάτι τόσο βαθιά πυρηνικό μέσα στον άνθρωπο και την ιστορία και το πώς αυτό εγγράφεται στον ψυχισμό του καλλιτέχνη, αναπόφευκτα τον προκαλεί να ξεπεράσει τα οποιαδήποτε όρια ώστε να εκφράσει την αγωνία, το πάθος, το πένθος για ότι συμβαίνει γύρω του και μέσα του.

3-Η παράσταση φαίνεται να συνομιλεί όχι μόνο με τον αρχαίο μύθο αλλά και με τη σύγχρονη πραγματικότητα. Πώς επηρεάζει το σημερινό παγκόσμιο τοπίο των πολέμων και των συγκρούσεων τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζετε την Ιφιγένεια, την Κλυταιμνήστρα και τον Αγαμέμνονα;

Τα πρόσωπα στο έργο και κατ' επέκταση και στην παράσταση, είναι γεμάτα εσωτερικές ρωγμές και θραύσματα. Μπροστά στον Αγαμέμνονα μπαίνει ένα φοβερό δίλημμα: θυσία της κόρης του ή θυσία του πολέμου. Επιλέγει το πρώτο, ενώ στη συνέχεια στέκει αμήχανος και παγωμένος μπροστά στις επίμονες εκκλήσεις της Ιφιγένειας για έλεος και ενδεχόμενη μεταστροφή. Η Κλυταιμήστρα, θεριό ανήμερο, έγκλειστη στο κλουβί της πατριαρχίας, αποκαλύπτει ότι ο Αγαμέμνονας την πήρε γυναίκα του εφόσον τη βίασε, σκότωσε τον πρώτο της άντρα και το παιδί της, κάτι στο οποίο αυτή υποτάχθηκε. Η Ιφιγένεια ικετεύει για τη ζωή της τον ίδιο της τον πατέρα, έπειτα θρηνεί, όντας ξεριζωμένη από όλους και από όλα, αβοήθητη και μόνη. Ξαφνικά μεταστρέφεται, υιοθετώντας τη θέληση του πατρός. Όχι, βέβαια, μέσα από έλλογο στοχασμό, αλλά γιατί σπάει εσωτερικά, διαλύεται. Στο χείλος ενός απολύτως παράλογου θανάτου, η τρέλα φαίνεται να είναι η μόνη διέξοδος για τον ψυχισμό αυτής της νέας κοπέλας.

Η τραγωδία δεν χρειάζεται ακριβώς εκσυγχρονισμό. Αν αφουγκραστούμε βαθιά το υλικό και την εποχή μέσα στην οποία ζούμε, τότε βλέπουμε πόσο ζωντανό και επίκαιρο είναι το τραγικό κείμενο, άρα και πόσο επιτακτική η ανάγκη να αποκτήσει σκηνική ζωή.

4-Τι είναι αυτό το «καινούργιο» που αναζητάτε μέσα από την παράσταση; Και μπορεί το θέατρο να λειτουργήσει ως χώρος γέννησης μιας διαφορετικής συλλογικής συνείδησης;

Λέτε πως οι καλλιτέχνες, βιώνοντας τον πόλεμο, αναζητούν «τα άκρα των άκρων» στις μορφές και στους τρόπους έκφρασης, θέλοντας το έργο τους να εγγραφεί στη μνήμη.

Ποια ήταν η μεγαλύτερη καλλιτεχνική πρόκληση για εσάς και τους ηθοποιούς της παράστασης στην προσπάθεια αυτή;

Στη διαδικασία δημιουργίας της παράστασης, μαζί με τους συνεργάτες μου προσπαθήσαμε να αποκαλύψουμε πλευρές του υλικού που είναι για μας σημαντικές και να τις ακολουθήσουμε. Οπότε το ζήτημα δεν είναι το νέο για το νέο, αλλά η αποκάλυψη πτυχών που να μας αφορούν, με τρόπο που να μας αφορά. Η διαδικασία αυτή ίσως να γεννά μια νέα σκηνική γλώσσα για αυτή την παράσταση, που να σημαίνει κάτι τόσο για τους δημιουργούς όσο και για τους θεατές. Προϋπόθεση δημιουργίας συλλογικής συνείδησης στο θέατρο είναι η αισθητική συγκίνηση και απόλαυση που δημιουργεί το έργο τέχνης. Στη σκηνική πράξη οι έννοιες δεν αρκούν. Χρειάζεται το βίωμα, η εμπειρία, ατομική και συλλογική. Τότε στη διάρκεια μιας θεατρικής παράστασης δημιουργείται μια παράξενη κοινότητα ανθρώπων. Η τέχνη "ομοψυχοποιεί", όπως έλεγε ο Βάρναλης.

5-Κλείνετε το σημείωμά σας με μια φράση του Ερνστ Μπλοχ: «η ελπίδα ανήκει σε αυτούς που δεν έχουν ελπίδα». Μετά από μια παράσταση που έρχεται αντιμέτωπη με τη βία, την απώλεια και τη θυσία, πού μπορεί τελικά να συναντήσει ο θεατής την ελπίδα;

Η ελπίδα βρίσκεται στην ποίηση. Στο ποιητικό κοίταγμα απέναντι στο σπαρακτικό υλικό της τραγωδίας. Στη δυνατότητα στο χείλος της αβύσσου να δεις την ομορφιά, να οραματιστείς έναν κόσμο χωρίς βία, εθελοθυσία, γενοκτονία και ποτάμια αίματος.